

SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik

Postbus 2235

6201 HA Maastricht

Het SOK-bestuur:

Rob Heckers	Voorzitter	043-343 81 71	<i>robmac@planet.nl</i>
Hans Ogg	Secretaris	040-291 05 55	<i>hans@ogg.nu</i>

SOK-ledenadministratie:

Ger Beckers, Moesdaal 65, 6228 HX Maastricht, Telefoon: 043 - 367 08 57, E-mail: *pghbeckers@ziggo.nl*

SOK-adres secretariaat:

Hans Ogg, Raadhuisstraat 31, 6336 VH Hulsberg, Telefoon: 040 - 29105555, E-mail: *hans@ogg.nu*

E-mail SOK:

sok@nhgl.nl

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica". *www.subbrit.org.uk*

Bestuur Stichting ir. D.C. van Schaik:

Wilfred Schoenmakers	Voorzitter	043 - 344 07 41	<i>wilfred.schoenmakers@home.nl</i>
Moses Rathbun	Secretaris	043 - 363 64 40	<i>mrathbun@kpnmail.nl</i>
Jim Janssen	Penningmeester	06 - 5268 34 60	<i>mail@jimjanssen.nl</i>

Stichting ir. D.C. van Schaik:

www.vanschaikstichting.nl

Technische Commissie Stichting ir. D.C. van Schaik:

Olav Hensing, Mgr. Soudantstraat 5, 6226 GC Maastricht. Telefoon: 06-557 78 846

Redactie SOK-Mededelingen:

Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne/Riemst, telefoon: 00 - 3212-454 059
E-mail: *tbreuls@telenet.be*

Redactie SOK-Info:

John Hageman, Op de Bannet 47, 6223 GD Itteren, telefoon 043-3645419
E-mail: *john.hageman@planet.nl*

De SOK op Internet:

www.sok.nl

SOK-ledenpasjes:

SOK-leden kunnen een SOK-lidmaatschapspasje krijgen dat een jaar geldig is.
De aanvraag moet vergezeld van een pasfoto bij de secretaris worden ingediend.

SOK-Ledenavonden:

SOK-Ledenavonden worden iedere 2^e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, september en november gehouden in het Natuurhistorisch Museum Maastricht.
Aanvang 19.30 uur.

Groeven SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik:

De SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik hebben diverse groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Informatie in verband met het bezoeken van deze groeven is te vinden op de laatste pagina van deze SOK-Info.

Voorpagina: Doorkijkje in de Zonneberg (foto: Rob Heckers)

Nieuwe leden en adreswijzigingen

Er zijn geen nieuwe leden mutaties

Programma ledenavond

In de laatste SOK-mededelingen heeft Kevin Amendt een groot artikel over diverse ontginningsmethoden gepubliceerd. Tijdens de komende SOK-ledenavond zal Kevin aan de hand van een aantal voorbeelden laten zien hoe e.e.a. in de praktijk werkt en hoe de door hem geschetste methodiek gebruikt kan worden om meer inzicht te krijgen in de ontstaansgeschiedenis van groeven. De bedoeling is dat zijn methodiek, door een op te richten werkgroep, gebruikt wordt bij het onderzoek in groeven of groevegedeeltes, zodat de verkregen gegevens op een uniforme wijze worden genoteerd en de onderzoeksmethode verder kan worden uitgewerkt. Vanuit het bestuur van de SOK zal uiteengezet worden hoe we ons dat voorstellen.

Verslag ledenavond

Ditmaal bestond het programma uit één avond vullende lezing. Hans Ogg liet aan de hand van veel voorbeelden de overeenkomsten en verschillen in blokbreek technieken in de Noord Franse groeven en de groeven in onze regio zien.

Onderzoeksaanvragen Sint Pietersberg

Het zal jullie als SOK-infolezers niet ontgaan zijn: de Mijnewet heeft een aantal praktische consequentie gekregen. De meest zichtbare tot nu toe zijn de cursussen Erkend Bergloper en de onlangs uitgereikte certificaten geweest. Maar er is er nog een. Wil je zelfstandig onderzoek uitvoeren in de Pietersberg, dan is daarvoor het bezit van dat certificaat nodig. De SOK heeft een collectieve onderzoeksvergunning voor de Zonneberg, het Noordelijk gangenstelsel en het gebied onder het Fort St. Pieter. Dat betekent dat een onderzoeksaanvraag bij het SOK-bestuur moet worden aangevraagd en NIET bij de Eigenaar. Wil dus iemand een onderzoek gaan uitvoeren, dan moet daarvoor een aanvraag worden opgesteld en bij het SOK-bestuur worden ingediend. Afgesproken is dat het bestuur van de SOK dan een advies uitbrengt aan de eigenaar van de groeve. Die bepaalt uiteindelijk of de gevraagde vergunning wordt gegeven en onder welke voorwaarden, bijv. van tijdstippen van bezoek, duur van het onderzoek etc. Elk onderzoeksvoorstel dat in dit kader bij het SOK-bestuur wordt ingediend, wordt binnen 15 werkdagen voorzien van een advies aan de groeve-eigenaar voorgelegd. Vooraf wordt het conceptadvies besproken met de indieners van het voorstel, zodat het bijgesteld kan worden als dat nodig zou zijn. Het advies wordt uitgebracht door het bestuur van de SOK dat zich kan laten adviseren door één of meer experts op het betreffende onderzoeksgebied. Het wordt daarna opgestuurd naar de eigenaar die de uiteindelijke beslissing neemt en de voorwaarden vaststelt. Uiteraard zal het SOK-bestuur er alles aan doen om een onderzoeksaanvraag zo goed en voor de aanvrager zo gunstig mogelijk te maken.

In het onderzoeksvoorstel moet ingegaan worden op een paar zaken. Hoe je dat opschrijft is daarbij minder belangrijk; het gaat er vooral om dat duidelijk wordt wat je wilt gaan doen. Het bestuur van de SOK is overigens bereid op verzoek een bijdrage te leveren aan de formulering van onderzoeksvoorstellen. Er is één voorwaarde vooraf: de onderzoekers moeten erkend bergloper zijn.

Voor alle duidelijkheid: als we het hebben over onderzoek, bedoelen we niet (alleen) heel zwaar opgezet wetenschappelijk onderzoek. Ook kleinschalige activiteiten waarbij je iets beter wilt uitzoeken dan al gedaan is, zijn goed. Alles wat onze algemene kennis over de berg zal doen toenemen, is prima. Een onderzoeksvoorstel hoeft dan ook geen paginalang epistel te worden en kan vaak in enkele regels samengevat worden. Mocht je er niet uitkomen is het SOK-bestuur altijd bereid om je te helpen.

Inhoud onderzoeksvoorstel

Achtergrond en aanzet tot onderzoek

Geef aan hoe je tot je onderzoek bent gekomen. Probeer aan te geven waarom hetgeen je wilt gaan uitzoeken, interessant is en in welk opzicht dat het geval is. Geef aan – als dat mogelijk is – wat er al bekend is (en wat niet). Een voorbeeld: als je veronderstelt dat bepaalde groeves of groevegedeeltes vooral ontgonnen zijn voor lokaal gebruik en door

mensen uit de omgeving die geen professionele blokbrekers waren, dan zou het interessant zijn om na te gaan of je dat ook kunt afleiden uit de gebruikte winningstechnieken ter plaatse en welke dat zijn. Of je kunt je afvragen of wat gewoonlijk gezien wordt als roofbouw, dat wel is en of het niet het resultaat is van een specifieke manier van werken.

Onderzoeksvragen

Geef vervolgens aan op welke vraag of vragen je dus een antwoord wil krijgen. Daarbij geldt:

- Zorg ervoor dat je onderzoeksvraag redelijk en overzichtelijk is. Dus liever geen onderzoek naar de sporen van alle blokbrekers of mergelaanemers, maar naar een of twee.
- de onderzoeksvraag moet duidelijk zijn: een andere bergloper moet kunnen begrijpen waar je mee bezig bent.
- als je uitgaat van bepaalde hypothesen, is dat prima, maar je moet die wel vooraf duidelijk maken. Heel vaak wordt al uit de aanleiding tot je onderzoek duidelijk, van welke denkbeelden je uitgaat.

Omdat een onderzoekvoorstel ook gelezen wordt door de eigenaar van de groeve die immers toestemming moet geven, is het goed om van specifieke begrippen een definitie te geven..

Onderzoeksaanpak

Hoe ga je te werk: op welke wijze ga je deze vraag onderzoeken? Welke methoden van onderzoek ga je gebruiken (bijv. veldwerk, archiefonderzoek etc.)? Als je dit goed formuleert zou (theoretisch) een ander het onderzoek ook moeten kunnen uitvoeren.

Ook moet er worden aangegeven hoeveel bezoeken je denkt nodig te hebben (bij benadering) en welke personen je begeleiden (minimaal 1, maximaal 4).

Publicatie

Van elk onderzoek verwachten we dat het gepubliceerd wordt: in een artikel, een aparte uitgave, een lezing etc. De SOK zou het op prijs stellen als de onderliggende gegevens – dus alles wat je in je onderzoek verzamelt - ook toegankelijk gemaakt worden (als anderen bijv. je onderzoek willen controleren of daarop voortbouwen). Dat zou bijv. kunnen door die gegevens in het SOK-archief op te slaan.

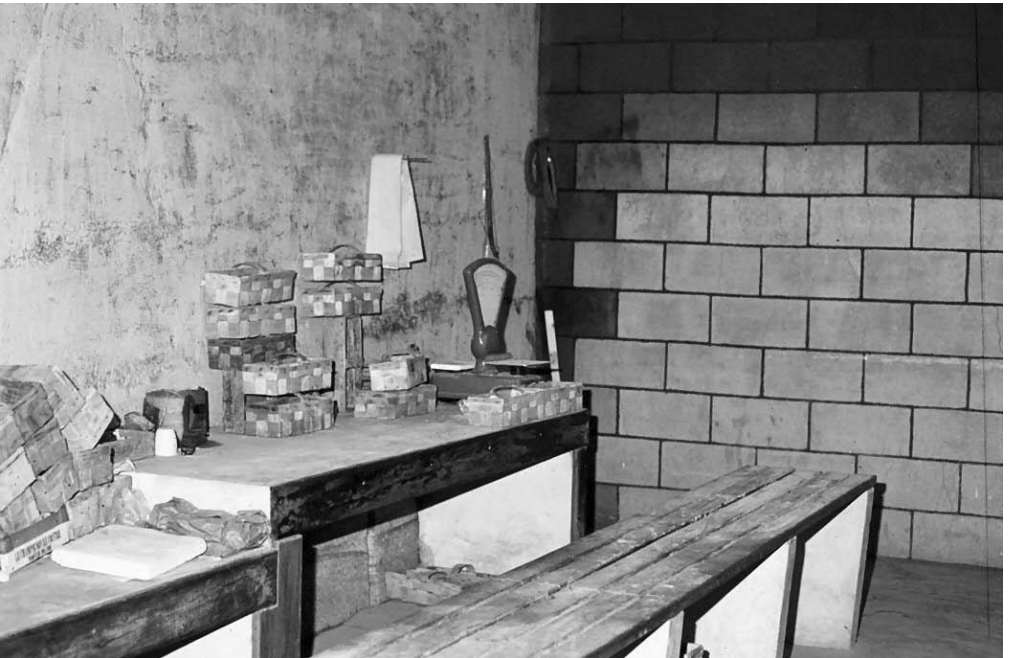
Van een onderzoek dat (mede) onder auspiciën van de SOK verricht is, stellen we het op prijs als het in een van de SOK-publicatiemediën gepubliceerd wordt of dat het (mede) onder de SOK-vlag verschijnt. In elk geval moet aangegeven worden op welke wijze publicatie beoogd wordt.

Hans Ogg,
Secretaris SOK

Nostalgie

Onlangs liep ik samen met Rob Heckers door de Zonneberg, een stelsel waar we allebei heel veel hebben rondgelopen. Die avond viel me op dat Rob, als we van het ene punt naar het andere liepen om bijv. een bepaalde tekening te vergelijken met een andere, hij vaak een andere route nam dan ik dat gedaan zou hebben. Meestal was zijn route rechtstreeks dan de mijne en realiseerde ik me, al lopend: zo had het ook gekund. Pas veel later viel me in, hoe dat kwam: in de tijd dat ik heel veel in de Zonneberg kwam, waren grote delen ontoegankelijk: er zaten champignonkwekers. Niet dat we daar helemaal niet kwamen, maar dat gebeurde sporadisch, door ergens overheen te klimmen of door ons op een andere wijze een toegang te verschaffen – waarover dadelijk meer. Maar zo blindelings als ik ergens in Zonneberg kon rondlopen, zo goed kende ik hele stukken niet – en dat merk ik dus nog steeds.

Je had natuurlijk op weg naar het Padvindersgat de kwekerij van Van Kan, die de hele noordoosthoek van Zonneberg besloeg. Maar ook elders in Zonneberg waren er kwekers: de talrijke muren en bakken getuigen ervan. Westelijk van het grote kruispunt hadden de broers Ronda elk een kwekerij, die hele stukken in beslag namen. Ik ben nog als jongen flink achterna gezeten door en van de broers waarvan bekend was dat hij heel harde handen had. Ook waren er kwekerijen die maar kort bestonden en vooral door golfplaten waren afgezonderd: een soort amateurs die het ook probeerden maar het zelden lang volhielden. Maar dat alles leidde er wel toe dat veel stukken buiten de hoofdroutes niet betreden konden worden, behalve nog een stukje illegaler. Overigens was het tussen die kwekers haat en nijd; er was een felle concurrentie. Ik herinner me nog dat bij een van de

“amateurkwekers” ’s nachts een groot deel van de oogst werd gestolen, door de golfplaten weg te breken. Opvallend was dat er, om het geheel te vervoeren, duidelijk was gebruik gemaakt van een tractor met aanhanger: de sporen stonden duidelijk in de mergel. De politie heeft daar nog een afdruk van gemaakt, maar veel resultaat heeft hun onderzoek naar ik weet, niet opgeleverd.

Ook buiten trof je allerlei sporen aan van de kwekerijen. Op twee plaatsen lag vaak een grote hoop paardenmest te wachten om naar binnen gebracht te worden: onderaan bij de opgaande weg naar de ingang waar nu nog een betonplaat ligt en halverwege de helling boven de ingang (waar in later jaren iemand een volkstuintje had). In de berg zelf hing vaak die typische geur van fementerende paardenmest die ik zo lekker vond dat ik er wel aftershave van wilde.

De grootste kweker was natuurlijk Pluymaekers, maar zijn kwekerij lag in Slavante. Overigens, ook achter zijn kwekerij, bezijden de IJzeren weg, hebben veel kwekerijen gelegen maar die heb ik nooit in bedrijf gezien. De kwekerij van “de Pluym” was de meest moderne: de gangen hadden een betonnen vloer, er waren zelfs met verkeersborden (“Verboden inrit” en het bord “Verplichte rijrichting”) aangegeven hoe er rond gereden moest worden, alles met neon verlicht. Zie bijgaande foto. Aardig was wel dat je vooraan, ook als gewonde consument, een spanen bakje champignons kon komen kopen. Veel mensen van St. Pieter deden dat en maakten de eenvoudige tocht naar de kwekerij per fiets; toen ik nog gids was, zag ik ze vaker passeren.

Pluymaekers kweekte ook niet meer op de grond maar in kisten die als een soort dambord waren opgestapeld in 7 lagen, zodat het oppervlak veel efficiënter benut kon worden. Daaraan bewaar ik nog een ellendige herinnering, waarover ik me nog steeds wat schuldig voel maar die na 40 jaar wel eens verteld kan worden. Elders heb ik wel eens verteld hoe je meestal rechts om de Pluym heen liep als je naar Slavante ging, maar je kon ook, kruipend, links om gaan. De Pluym was goed afgesloten: daar kwam je echt niet in, maar als je links om ging waren er 2 plaatsen waar de afscheiding uit golfplaten bestond die zo'n 5 cm. Ingegraven waren. Van andere kwekerijen wist ik hoe daarmee om te gaan: je kon 2 platen, waar ze overlaptten wat van elkaar wringen en er dan tussendoor kruipen. Op de terugweg maakte je het dan weer dicht: iedereen blij. Dat van elkaar wrikken maakte overigens altijd een hels kabaal en voerde je dus liefst 's nachts uit. We waren natuurlijk nieuwsgierig wat er aan tekeningen en opschriften mogelijk in de Pluym te vinden zou zijn en besloten dus op de bekende wijze binnen te gaan. Ik weet nog goed dat we met een stuk ijzer die platen van elkaar wrongen en dat het meer lawaai maakte dan elders. Achteraf bleek waarom: pal tegen de platen aan was zo'n stellage van kisten gebouwd en door ons geduw en gesjor was die omgevallen. Het enige lichtpunt was dat het om een korte gang ging en dat de stapels aan weerszijden niet gesneuveld waren, maar het was – en is – geen hoogtepunt in mijn bergloperscarriere.

Overigens hebben we niets van belang aangetroffen: nooit meer zo'n volledig gestripte groeve gezien: alle wanden waren tot boven schoon gekrabbd.

Hans Ogg

NIEUW BOEK

Dennis Rijnvis

Savelsbos

Dennis Rijnvis is niet alleen freelance (wetenschappelijk) journalist en publicist, maar ook schrijver. In de zomer van 2012 heeft hij een contract voor twee thrillers getekend bij uitgeverij Cargo.

Zijn eerste boek, Savelsbos, verschijnt in maart 2013. Het is een psychologische thriller over vier vrienden die in hun jeugd verantwoordelijk zijn gehouden voor de verdwijning van een meisje, maar zelf volhouden onschuldig te zijn. In een wanhoopspoging om de waarheid te achterhalen keren ze als volwassenen terug naar de plek waar ze hun jeugdvriendin kwijtraakten: de mergelgroeves in het Limburgse Savelsbos.

Maart 2013 – Paperback, 256 pagina's – Prijs ca € 17,90 – ISBN 978 90 234 7994 9

Volgende maand komt het boek dus uit, waar de mergelgroeven een rol in spelen. Joep Orbons heeft dit boek "ge-proofread" zodat de zaken die in en om de groeven en het Savelsbos spelen, ook kunnen kloppen. Voor meer info zie:

<http://www.dennisrijnvis.nl/infographics-2/>

Ton Breuls

Nottingham Caves

Geachte lezer,

Al ruim een jaar geleden vond ik de Nottingham Caves via de website Nrc.nl/bekijks. Ik verwachtte ook al lang dat een van de zeer actieve SOK - kers hiermee aan de slag zou gaan en dat ik er wel iets over zou lezen in SOK - info of in SOK - Mededelingen.

Niet zo dus. Daarom beveel ik de website :

<http://nottinghamcavesurvey.org.uk/> ten zeerste aan. Als het niets is om in onze caves te proberen dan is het in ieder geval een zeer interessante website.

De caves van Nottingham zijn uitgehouwen in zandsteen met het doel die steen als bouw materiaal te gebruiken.

De lasersurvey scant 500.000 punten per seconde. De echo en de tijd die het duurt worden opgevangen en daarmee is de afstand tot de muur te berekenen. Voordat dit plaatjes worden komt er heel wat software aan te pas. Hieronder het antwoord dat ik onlangs kreeg op mijn query. Wie bindt de kat de bel aan?

Dear Henri,

Many thanks for your contact last week through our Nottingham Caves Survey website, and enquiry about scanning caves in Maastricht. Oddly enough there was a short article on BBC Radio 4 on Saturday about your caves, which I happened to hear (<http://www.bbc.co.uk/programmes/b006qgj4>).

We would certainly be interested in applying our technology to the man-made limestone caves of Limburg. From what I have seen, heard and read this would be an excellent technique for recording and visualising the caves

and, as you have seen, there are lots of possibilities for using the data to promote your caves, from websites to iPhone apps.

Obviously there would be a cost involved in laser scanning and I understand there are thousands of individual tunnels, so this could turn into a very large and rather expensive project. However it might be helpful to scan a small section of the caves or tunnels to demonstrate the potential and perhaps attract further money. A short project of a few days would produce quite a lot of good and useful data including coloured fly-through videos like those for the Nottingham caves and should be possible for in the region of €2000. Larger and smaller projects are of course possible!

Please do get in touch if you would like to explore this further. Maastricht is not very far from Nottingham and I'm sure we could arrange something!

Best wishes,

David Strange-Walker

Met beste 2013 mergelwensen.

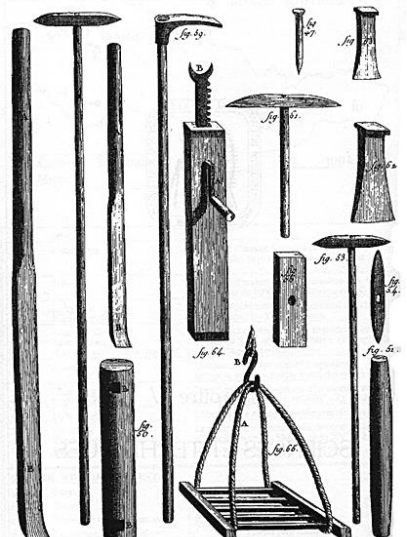
Overigens : “Staat de Vroenhovense Krijtstraat al in het SOK- register?”

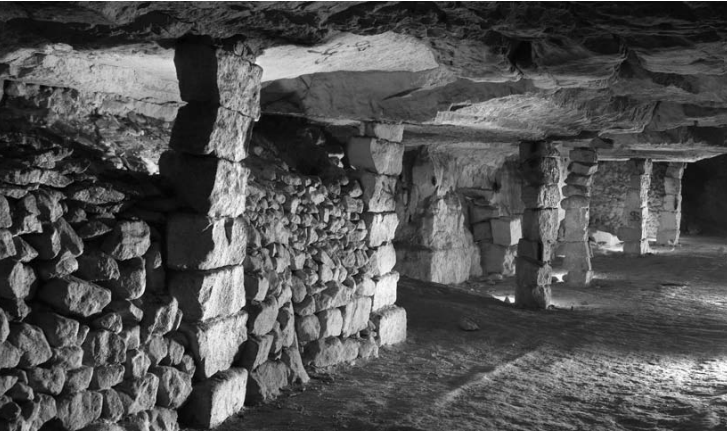
Henri Ceha

Franse groeven

Onlangs hield Hans Ogg een lezing over ontginningstechnieken in Franse groeven, met name die onder en vlak bij Parijs. Voor deel aanwezig bleek de informatie nieuw te zijn. Een paar onderdelen uit de lezing laten we nog even de revue passeren.

- Tot aan het begin van de vorige eeuw werden zagen nauwelijks gebruikt. Belangrijkste gereedschap waren beitels in alle soorten en maten, hamers en wiggen. Men begon veelal horizontale sleuven te maken met behulp van een pic, een soort hakbeitel, in eerste instantie aan de onderkant. In die sleuven werden dan blokken of stukjes steen geduwd. Vervolgens werden de zijanten losgemaakt met behulp van een soort steekbeitel die als de ruimte dat toeliet opgehangen werd aan een schommelconstructie. Sporen daarvan vind je in veel Franse groeves in de vorm van boven elkaar zittende ronde gaten waar de “schommel” aan de wand werd vastgemaakt. De bovenkant werd vervolgens met de pic losgemaakt of met wiggen. Daarna kon in veel gevallen het totale blok door zijn gewicht van de achterkant losbreken. De blokken waren vaak veel groter dan bij ons gebruikelijk was. Om ze te verplaatsen ondergronds waren speciale werktuigen ontwikkeld, waaronder een

soort mobiele lieren en een cric, waarmee blokken getrokken, weggeduwd of omhoog gehouden konden worden. Het geheel van die gereedschappen wordt hierbij afgebeeld.

Noot van de redactie: volgens het verhaal van Hans werd de krik

hier niet gebruikt. Op de site Het geheugen van Nederland, een beeldbank van archieven en musea, werd echter door Aldo Haan een foto aangetroffen die uit één van de Geulhemer groeven zou komen, en waarop een krik staat.

- Tweede opvallende element: in bepaalde groeven was er sprake van een meer horizontale ontginning. De reden daarvoor: de winbare laag kalksteen (of de meest geprefereerde soort) was vaak maar enkele meters dik. Als je pilaren zou laten staan, zou je heel wat mogelijke steen laten zitten. Daarom werden er in de breedte gewerkt. Om instorting te voorkomen, plaatste men

pilaren van kalksteenbrokken (piliers á bras), stortte achter die pilaren alle afvalmateriaal en slechte steen en bouwde tussen de pilaren een muurtje op van los gestapelde stenen, zodat je een soort hagen kreeg (hagues). Op die manier werd vaak een veel groter deel van de laag ontgonnen. Plattegronden zien er dan ook heel anders uit dan wij gewend zijn.

- Ook vind je in de omgeving van Parijs een aantal gipsgroeven: meestal hoge gangen, paraboolachtig. De stelsels zijn echter vaak erg bouwvallig. Gips is erg poreus en laat veel water door. Doorsijpelend water heeft daarom vaak grote onderaardse meren gemaakt die de voet van kolommen aantasten: gips lost nu eenmaal gemakkelijk op in water. Daar komt nog bij dat de basis van kolommen in relatie tot het hele oppervlak van de groeve heel klein is. In veel groeven beslaat die niet meer dan ong. 1/3 van het groeoppervlak.

Overigens is de presentatie van Hans Ogg bij hem op te vragen: hans@ogg.nu.

Nieuwe aanwinsten voor het SOK - documentatiecentrum

Het boek "Codenaam Seehahn. Geschiedenis van de Duitse onderaardse oorlogsfabrieken in Valkenburg a/d Geul" J. Silvertant, 2011". Geschonken door: J. Silvertant, januari 2013.

Peter Jennekens

Knabbehoup 27

Tijdens het doorbladeren van een aantal oude kranten van De Limburger, jrg. 1974/75, kwam ik enkele interessante artikelen tegen van de hand van dhr. Jef Leunissen in de rubriek "Maastricht van toen". Hij beschrijft in deze artikelen hoe ook vroeger de St.Pietersberg altijd belangstelling trok bij schrijvers en reizigers.

In zijn "Lettres sur la Hollande" (Den Haag 1780) schrijft Carolo Antonio Pilati hoe hij begin 1799 per koets van Utrecht naar Maastricht was gereisd. "In Maastricht gingen we de krokodillenkop bezichtigen die men in de St.Pietersberg had uitgegraven en die zich in het kabinet van de geleerde chirurg dr.Hoffman bevond. Diens zoon maakte ons erop attent, dat zijn vader nooit had beweerd dat dit de kop van een krokodil was", aldus Pilati. Pilati geeft ook een uitvoerige beschrijving van de St.Pietersberg en de mergelwinning. In oorlogstijd zouden zich hierin veertigduizend mensen in veiligheid kunnen brengen.

De St.Pietersberg wordt ook uitvoerig beschreven door de Engelsman W.E.Frye in diens "After Waterloo reminiscences of an European Travel" (1810-1815). Hij is in 4 uur tijds van uit Luik per schip naar Maastricht gekomen. Hij vindt de stad even zindelijk en saai als alle Hollandse steden. Hij is wel vol bewondering over de fortificaties die een bezichtiging waard zijn. Over het gangenstelsel van de St.Pietersberg zegt hij dat een reiziger met een klassieke verbeelding zich hier in het labyrint van Kreta waant.

In 1839 verschijnt te Leipzig "Den Musea's des abgesannten von Adi-Kadr, Briefe über Frankreich, Holland, Belgien und England, frei nach dem Beduinischen von August Jäger". Hierin wordt vooral veel aandacht besteed aan de vestingwerken van Maastricht en het fort op de St.Pietersberg. Natuurlijk worden ook de onderaardse gangen van de berg bezocht, die op de bezoeker een geweldige indruk maakten.

Meer aandacht aan de geologische aspecten van de St.Pietersberg vinden wij in de "Beschreibung einer Reise durch das Königreich der Niederlande" (auf veranlassung des landwirtschaftlichen Vereins in Bayern gemacht von Samuel von Grouner). Hij geeft een uitvoerige beschrijving van de bodemgesteldheid van de St.Pietersberg, de mergelwinning en wat men allemaal met mergel kan doen, o.a. de fabricage van een soort cement.

"The history and topography of Holland and Belgium" (by professor N.G.van Kampen, London 1832 – illustrated with splendid engravings from drawings by W.H.Bartlett) Deze vermeldt de verdediging van de stad Maastricht door generaal Dibbets. In genoemd werk komt een uitvoerige beschrijving voor van de St.Pietersberg met zijn 160.000 (!!!) gangen.

Jacques Maes, SOK-Gronoma

MEET THE UNDERGROUND PRESS

“Ondergronds kerstfeest” (*Dagblad de Limburger van 22 december 2012*): met kerstavond herdenken hoge Amerikaanse militairen in de groeve **De SCHARK** de nachtmis van 24 december 1944. Amerikaanse soldaten vierden op die plek toen ondergronds Kerstmis. Aangenomen wordt dat de meesten van die soldaten korte tijd daarna gesneuveld zijn in het Ardennenoffensief, maar volgens een van de laatste getuigen, de 90-jarige **Broeder LUCIANUS** en een historicus bestaan er misverstanden over de dramatische gebeurtenis. Niet 600, maar hooguit 200 soldaten namen toen deel aan het kerstfeest en het waren vooral administratieve troepen en geen “*vechtsoldaten*”.

“Sfeervolle verlichting in rotswoningen en groeve” (*DdL van 24 december 2012*): ook dit jaar zijn de rotswoningen en de **GEULHEMERGROEVE** open voor het publiek. De groeve heeft talrijke muurschilderingen en herbergt een aantal “*uitzonderlijke plekken*”, zoals een schuilkapel uit de Franse revolutie, een blokbreker- en fossielenmuseum en een Oranje-galerij met medaillons van het huis van Oranje.

“Kerststal magisch zand” (*DdL van 24 december 2012*): zandkunstenaars hebben in de **WILHELMINAGROT** te Valkenburg een unieke ondergrondse kerststal gemaakt. Ze gebruikten daarvoor maar liefst zevenhonderd ton zand.

“Topjaar voor kerstmarkten” (*DdL van 27 december 2012*): hoeveel bezoekers van de ondergrondse kerstmarkten er precies geweest zijn, moet nog uitgerekend worden, maar 2012 is voor de **GEMEENTERGROT** en de **FLUWEELEBGROT** een topjaar geweest. Uit de eerste becijferingen blijkt dat het record van vorig jaar, met ruim een kwart miljoen bezoekers, ruimschoots wordt overschreden. In 2011 telde de Gemeentegrot 165.000 bezoekers en in de Fluweelengrot bezochten 140.000 de kerstmarkt. In de **WILHELMINAGROEVE** is de kerststal van zand nog steeds open.

“Riemst” (*Het Belang van Limburg van 15 januari 2013*): aan de grotten van Kanne in het **AVERGAT** hebben vandalen een zekeringenkast stukgemaakt. (*Er werden meerdere zinloze vernielingen aangericht, zo werd onder andere plastic in brand gestoken – red*). De politie werd op de hoogte gebracht van de feiten in het Avergat en doet verder onderzoek.

“Grottenkunst” en **“Ondergronds toveren met licht en kleur”** (*DdL van 16 januari 2013*): met opeenvolgende, in elkaar overvloeiende schilderijen van onder andere Rembrandt, van Gogh en Dali werd in de **GEMEENTEGROT** een voorproefje van de lichtshow getoond, die een kunstenaarscollectief uit Utrecht ontwikkelt. De kunstenaars doen dat op verzoek van twee Valkenburgse ondernemers, die de grotten toeristisch aantrekkelijker willen maken. De gemeente Valkenburg moet nog een keus maken tussen deze show en een soortgelijk initiatief, dat een bedrijf uit Zuid-Frankrijk heeft voor de Gemeentegrot.

“Blindelings op je hond vertrouwen” (*DdL van 21 januari 2013*): zeven vrijwilligers van ReddingshondenNU hebben de **GEMEENTEGROT** uitgekozen om te oefenen met hun reddingshonden. De vijf honden weten in het donker feilloos waar de uitgang is, daarom

is de oefening meer **een test voor de begeleiders. Durven ze blindelings op de honden vertrouwen? Deze honden** zijn speciaal getraind op het vinden van mensen die stil liggen of zich langzaam voortbewegen. Toch is het niet gemakkelijk, omdat de geuren van de duizenden bezoekers van de kerstmarkt er nog hangen. Die vervliegen ondergronds minder snel.

“Wee of boe waar dat ouch alweer?” (*De Trompetter/de Maaspost van 23 januari 2013*): in 1947 kreeg fotograaf **Frans LAHAYE** de opdracht om een fotoserie te maken van Jekerdal St. Pieter. Hij maakte ook foto's van de oostflank van de **ST.PIETERSBERG**, waar de mergelgrotten waren. Op de foto verlaten zeven champignonkwekers de **ZONNEBERG**. Ze hebben aan een touw een serie houten plukkistjes gebonden, die ze zo over een schouder dragen. In de hand hebben ze een carbidlamp. Vraag is wie herkent de mensen op de foto? (*De Trompetter?de Maaspost van 6 februari 2013*): van de paar mensen die herkend werden, was de middelste man vooraan **Math Janssen**. Hij woonde op de Bloemenweg en overleed in 2002. De man links op de foto is **Wilhelmus Jaspers** van de Lage Kanaaldijk. Maar iemand anders zag in deze persoon **Leo Meijers**.

“Schepen van Schoonheid en Militie” (*DdL van 1 februari 2013*): de nieuwe colleges in Belgisch Limburg zijn aan de slag gegaan. De schepenen (wethouders) hebben diverse nauw omschreven bevoegdheden gekregen. Zo is er in Riemst een Schepen van Groeven. Burgemeester **Mark VOS** bemoeit zich met deze belangrijke portefeuille. In de gemeente zijn talrijke mergelgroeven, waar voorheen mergel gewonnen werd of champignons werden gekweekt. *“De gemeente houdt gravers en groeves in de gaten. Met een echte schepen van Groeven”*.

“Vleermuizen vliegen in en uit” (*DdL van 4 februari 2013*): in de winter slapen de vleermuizen in de grotten en in de zomer zijn ze lekker buiten. *“Klopt niet”*, zegt onderzoeker **Hans WEINREICH**: hij heeft met proeven in de **NIEUWE GROEVE ST. JOSEPH** vastgesteld dat de dieren in- en uitvliegen, ook in de zomer. Met zijn onderzoek hoopt hij ondermeer vast te kunnen stellen of vleermuizen absoluut niet gestoord mogen worden of dat dit een verkeerde veronderstelling is. Over een jaar worden de resultaten verwacht. *“Wie ik daar blij mee maak, natuurbeschermers of mensen die hun boterham in de grot verdienen, maakt mij als wetenschapper niets uit”*.

Met dank aan de trouwe correspondent Koen Coenegrachts en Gilberte Nicolaes. **We zijn nog steeds op zoek naar een of meerdere correspondent uit de omgeving Valkenburg !!**

Voor knipsels, kopieën en uittreksels kunt u altijd terecht op het bekende adres: Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne-Riemst. Telefoon/fax 012-454059. E-mail: tbreuls@telenet.be.

Volgende ledenavond: Vrijdag 8 maart 2013 Aanvang 19.30 uur!

De SOK-Info redactie heeft het recht om een aangeboden artikel te weigeren. De geplaatste artikelen vertegenwoordigen niet automatisch de standpunten van de SOK-Info redactie of die van het SOK-bestuur.

Groeven in beheer bij de stichting Ir. D.C. van Schaïk:

Bovengenoemde organisatie heeft een aantal groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Voor het bezoeken van deze groeven moet U contact opnemen met de beheerder.

Bij inbraak in één van deze groeven:

Bij constatering van inbraak en of vernielingen aan een van de groeven dit direct melden, liefst dezelfde dag nog.

Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.

1e Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hieronder.

2^e Olav Hensing, Technische Commissie: 06 - 557 78 846.

3^e Ieder bestuurslid van de Van Schaïkstichting. Voor namen en telefoonnummers, zie pagina 2.

De Van Schaïkstichting stelt zich ten doel de afsluiting van de groeve binnen 24 uur te herstellen.

Voor meer informatie: www.vanschaikstichting.nl

Groeve:	Beheerder:	Telefoon:
Apostelgroeve	Ton Breuls	00-3212 45 40 59
Fallenberggroeve (niet toegankelijk)	Pim Houben	00-3212 21 33 42
Gewandgroeven	Hub Geurts	043-601 24 16
Heerderberg (niet toegankelijk)	Jan Laumen	043-364 18 03
Heideberggroeve	Hub Geurts	043-601 24 16
Houbensbergske		
Groeve de Keel	Luc Walschot	00-3212 44 13 50
Koeleboschgroeve		
Groeve Eys	Ger Wishaupt	046-475 13 99
Keldertjes Slavante	Wil Ramaekers	043-364 52 39
Nieuwe Groeve	Stefan Jerzykowski	
Roothergroeve	John Hageman	043-364 54 19
Scharnderberg	John Knubben	043-361 12 27
Scheuldergroeve	Marco Slieker	045-522 39 74
Theunisgroeve	Paul Magiels	

De Sint-Pietersberg:

De Sint-Pietersberg wordt beheerd door de Vereniging Natuurmonumenten. De SOK heeft een collectieve onderzoeksvergunning voor de Zonneberg, het Noordelijk Gangenstelsel en het gebied onder het Fort.

Onderzoeksaanvragen moeten ingediend worden bij het secretariaat van de SOK.

Toezichthouder van de beide groeven is Harm Hovens, telefoon: 06-558 25 192.

Bij onraad of calamiteiten kunt u ook de boswachter, Tim Koumans, contacteren, telefoon: 06-832 15 415.

De SOK-Info

is een uitgave van de
Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven,
Natuurhistorisch Genootschap Limburg.